

Horizontālais princips «Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana»

**4.3.5.1. pasākums "Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu
pieejamības palielināšana", 1. kārtā, 2. uzsaukums**

Jeļena Černiševa

**Labklājības ministrijas Sociālās politikas plānošanas un
attīstības departaments**

23/04/2025

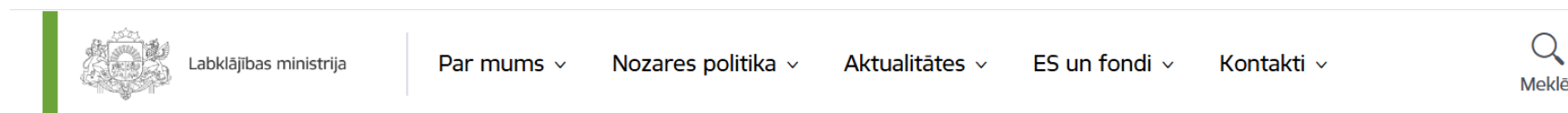
Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 24. jūnija regula (ES) 2021/1060. 9. pants. Horizontālie principi

- Dalībvalstis un Komisija fondu apgūvē nodrošina pamattiesību ievērošanu un atbilstību **Eiropas Savienības Pamattiesību hartai**.
- Dalībvalstis un Komisija veic atbilstošus pasākumus, lai programmu sagatavošanas, īstenošanas, uzraudzības, ziņošanas un novērtēšanas laikā **novērstu jebkādu diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, ticības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ**.
- Visā programmu sagatavošanas un īstenošanas laikā jo **īpaši ņem vērā pieklūstamības nodrošināšanu personām ar invaliditāti**.

HP Vadlīnijas

- Vadlīnijas horizontālā principa “Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana” īstenošanai un uzraudzībai (2021-2027) (HP VINPI Vadlīnijas)

Attiecas uz projektu iesniegumu atlasēm, kuras izsludinātas ar 2025. gada 5. martu

 Vadlīnijas (aktualizētas 26.02.2025.)

 1. pielikums. "SAM/SAMP ietekme uz horizontālo principu "Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana"

 2. pielikums. Kontroljautājumi par horizontālo principu

 3. pielikums. Kontroljautājumi par Pamattiesību hartu

 4. pielikums. Horizontālā principa rādītāji (aktualizēts 26.02.2025.)

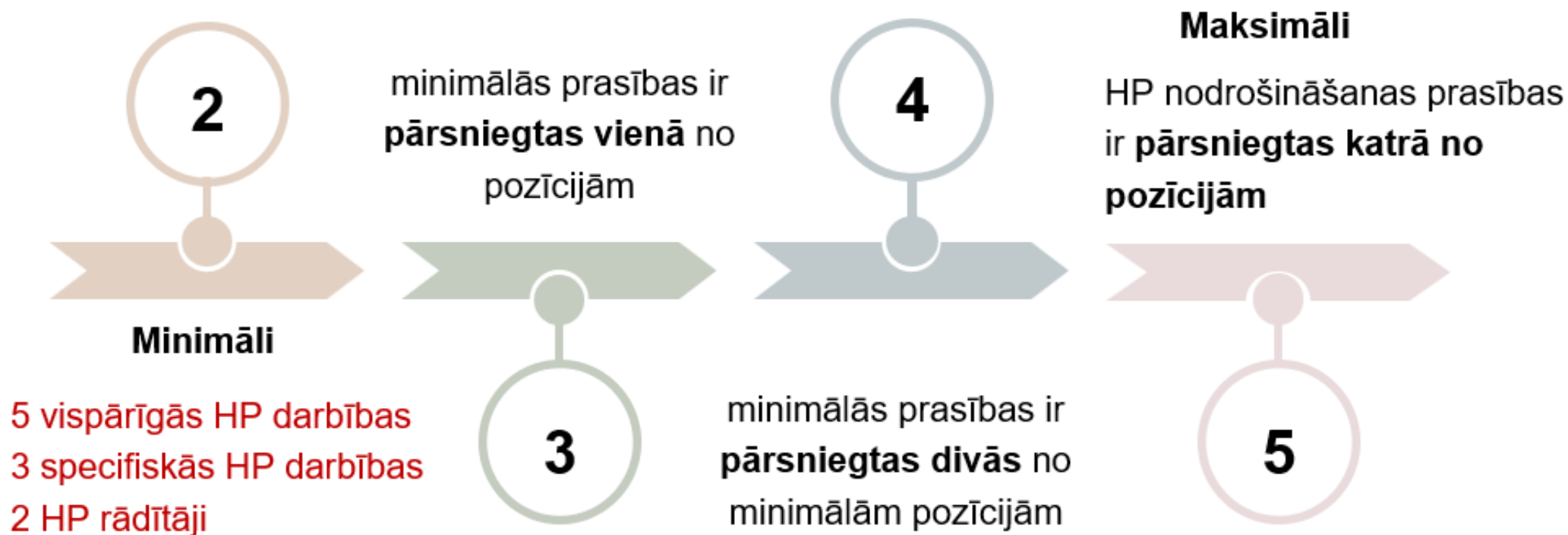
 5. pielikums. Horizontālā principa darbības (publicēts 26.02.2025.)

Minimālās prasības

- Projektā ir paredzētas darbības, kas veicina HP VINPI īstenošanu
- 4.3.5.1.pasākuma projektiem ir tieša ietekme uz HP VINPI
- Projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji un to piemērošanas metodika, **kritērijs Nr. 4.6.**
- **5 vispārīgās HP darbības** (projekta vadības un īstenošanas personāls, informācijas un publicitātes pasākumi, sociāli atbildīgs iepirkums)
- **3 specifiskās HP darbības** (infrastruktūras izveide un pielāgošana, pakalpojumu sniegšana)
- **2 HP rādītāji** (definēti MK noteikumos)

HP kritērija vērtēšana

Vispārīgās HP darbības (I)

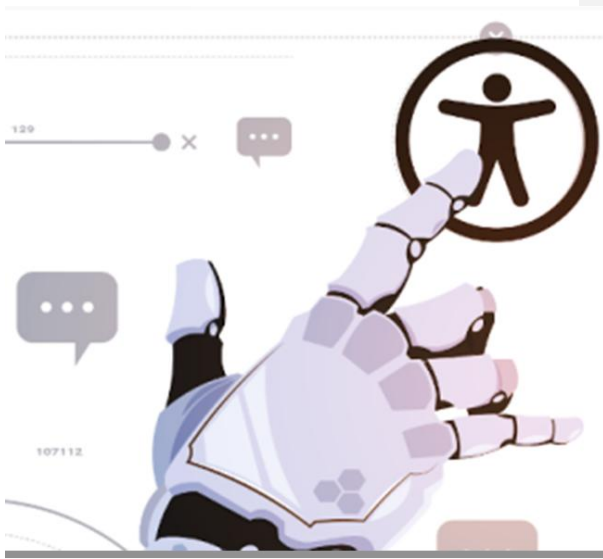
Projekta vadības un īstenošanas personāls

- vadībā un īstenošanā tiks virzīti **pasākumi, kas sekmē darba un ģimenes dzīves līdzsvaru**, paredzot elastīga un nepilna laika darba iespēju nodrošināšanu vecākiem ar bērniem un personām, kuras aprūpē tuviniekus;
- projekta vadības un īstenošanas **personāla atlase nodrošināta bez jebkādas tiešas vai netiešas diskriminācijas**, veicina mazāk pārstāvētā dzimuma - iesaisti, personu ar invaliditāti piesaisti un nediskriminē pēc rases, etniskās izcelsmes, dzimuma, vecuma, invaliditātes, reliģiskās pārliecības, seksuālās orientācijas vai citiem apstākļiem;
- sievietēm un vīriešiem tiks nodrošināta **vienlīdzīga darba samaksa un vienlīdzīgas karjeras izaugsmes iespējas**, tostarp nodrošinot dalību apmācībās, semināros, komandējumos;

Vispārīgās HP darbības (II)

Komunikācijas un vizuālās identitātes pasākumi

- Īstenojot projekta komunikācijas un vizuālās identitātes aktivitātes, to saturs tiks rūpīgi izvērtēts un tiks izvēlēta valoda un vizuālie tēli, kas **mazina diskrimināciju un stereotipu veidošanos vai uzturēšanu** par kādu no dzimumiem, personām ar invaliditāti, reliģisko pārliecību, vecumu, rasi un etnisko izcelsmi vai seksuālo orientāciju - [“Ieteikumi diskrimināciju un stereotipus mazinošai komunikācijai ar sabiedrību”](#)
- Tiks nodrošināts, ka **informācija** projekta vai finansējuma saņēmēja tīmekļa vietnē **ir pieklūstama** cilvēkiem ar funkcionēšanas ierobežojumiem, izmantojot vairākus sensoros (redze, dzirde, tauste) kanālus - [VARAM vadlīnijas](#)
- Projekta vai finansējuma saņēmēja tīmekļvietnē tiks izveidota sadaļa **"Viegli lasīt"**, kurā tiks iekļauta īsa aprakstoša informācija par projektu un citu lasītājiem nepieciešamu informāciju vieglajā valodā, lai plašākai sabiedrībai nodrošinātu iespēju uzzināt par ES fondu ieguldījumiem – [LM Ceļvedis](#)
- Projekta vai finansējuma saņēmēja tīmekļa vietnē tiks norādīta informācija par projekta darbību īstenošanas **vietas pieklūstamību** cilvēkiem ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem, vecākiem ar maziem bērniem un senioriem

Pasākumu un informācijas pieklūstamība

Fiziska piekļuve bez šķēršļiem

Informācijas
pieklūstamība tīmeklī
un medijos

Dokumentu,
prezentāciju un
materiālu pieklūstamība

Braille

Large Print

Drukāto materiālu
pieklūstamība

Vairāk par informācijas pieklūstamību: <https://www.lm.gov.lv/lv/informacijas-pieklustamiba-timekla-un-dokumentu-pieklustamiba-1112024>

Komunikācijas pasākumu pieklūstamība

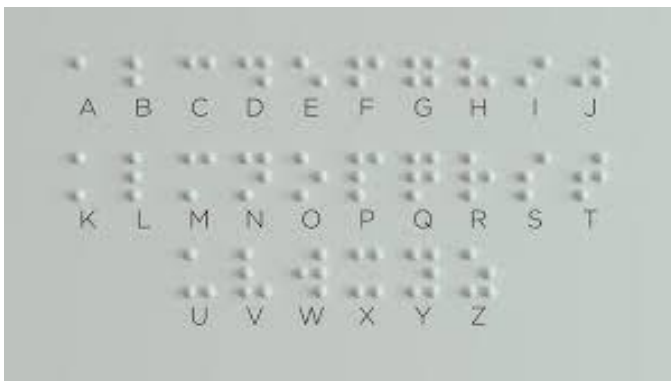

Pieklūstams saturs:

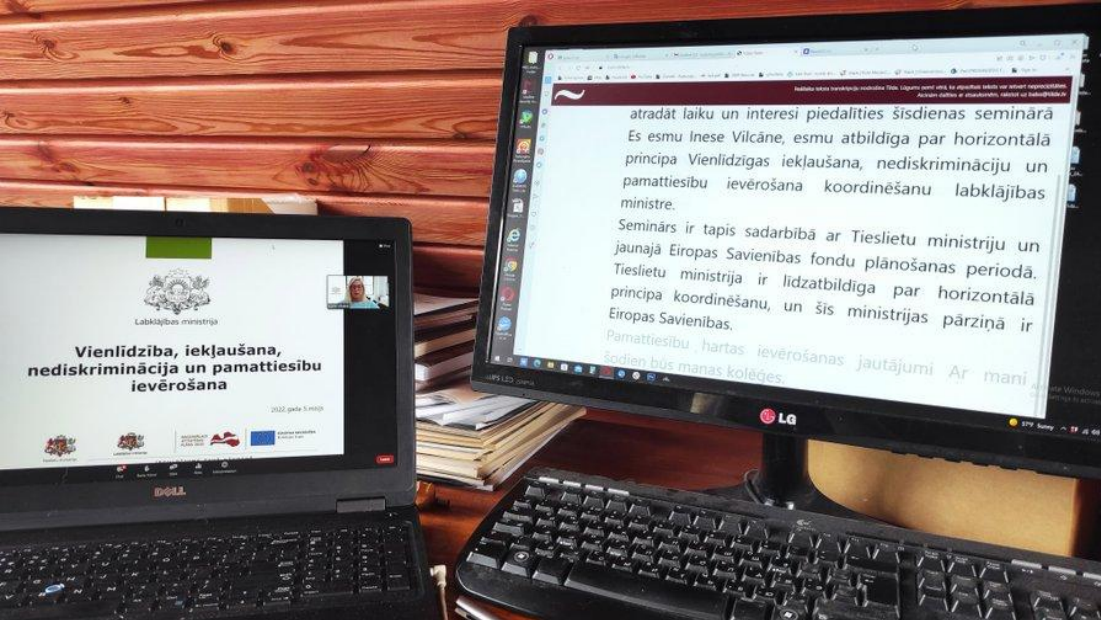
- tulkošana zīmju valodā
- subtitrēšana un reāllaika transkripcija
- Braila druka
- indukcijas cilpas
- raidījumu un pasākumu ierakstīšana

Pieklūstama fiziskā vide:

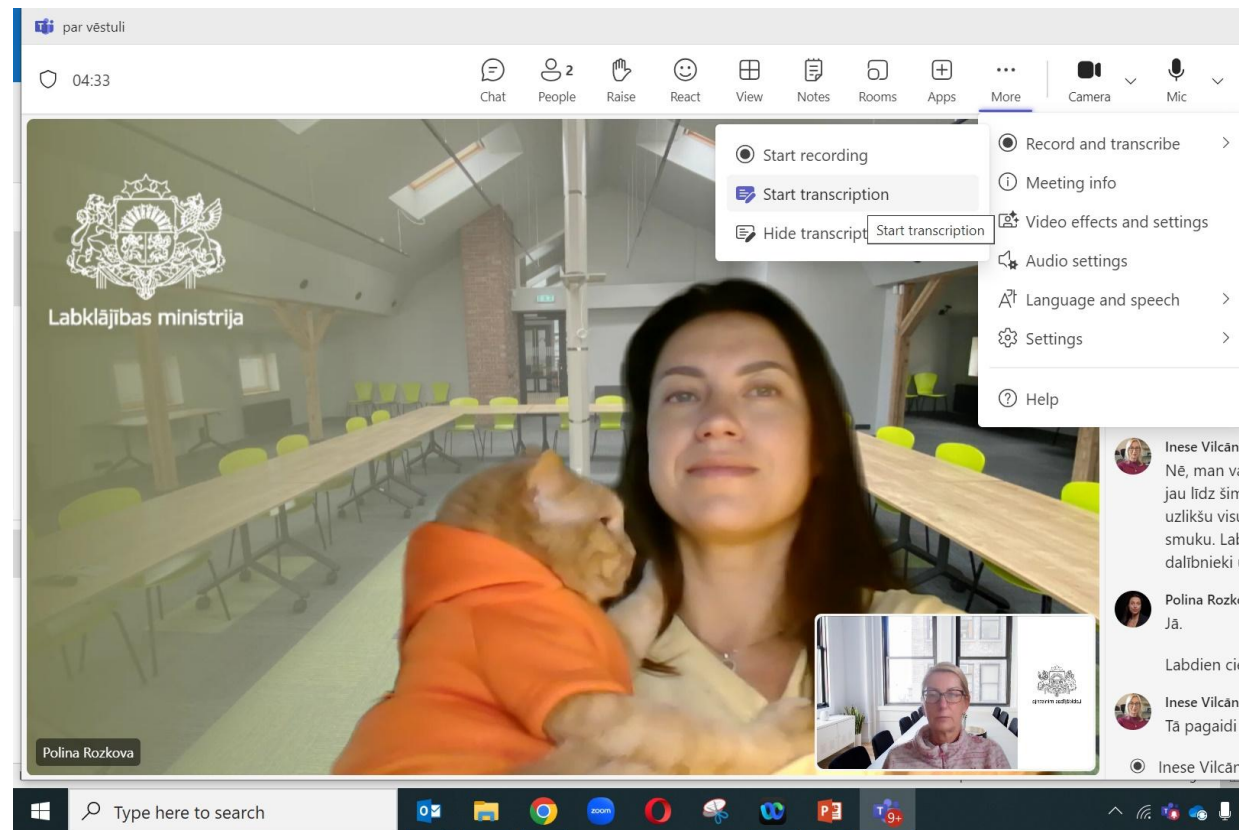
- izvēle Nr.1: pieklūstamas norises telpas
- izvēle Nr.2 : pacēlāju un pandusu noma
- norādes un piktogrammas

Organizējot pieteikšanos pasākumam, jānoskaidro, vai personai ir nepieciešams atbalsts un kāds tieši!

Reāllaika transkripcija

<https://transcribe.tilde.com/>

Informācija tīmeklī. Viegli lasīt un kontrasti

EIROPAS SAVIENĪBA

Par ES fondiem ▾

Kontakti

Profesionāļiem ▾

Projektu portāli

Valoda

Iestatījumi

Projektu atlases ▾

Normatīvie akti un dokumenti

Sāukmlapa > Viegli lasīt

Viegli lasīt

Kas ir ES fondi?

Eiropas Savienība (ES) īsteno Kohēzijas politiku, ar kuras palīdzību ES dalībvalstīm tiek dotas iespējas uzlabot iedzīvotāju dzīves kvalitāti un valsts attīstības līmeni. Kohēzijas politikai ir pieņemti instrumenti - ES fondi.

Kohēzijas politika aptver simtiem tūkstošu projektu visā Eiropā un saņem finansējumu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Eiropas Sociālais fonds (ESF), un Kohēzijas fonda (KF). Tāpat ir pieņemti arī citi ES fondi kā Atveseļošanas fonds (AF), INTERREG, Taisnīgas pārkārtošanās for

Pieklūstams saturs

Viegli lasīt

Fonta izmērs

100%

150%

200%

Kontrasts

Atsvaidzināt

Lasīt vairāk

Personu ar invaliditāti aptaujas rezultāti

LM uzdevumā ir īstenots pētījums “Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām ieviešanas izvērtējums”. Pētījuma mērķis bija izvērtēt ANO Konvencijas ieviešanas progresu, sniedzot pārskatu par valsts īstenoto politikas pasākumu ietekmi uz personu ar invaliditāti vienlīdzīgu tiesību un iespēju īstenošanu un identificēt nepieciešamās turpmākās darbības efektīvas un ilgtspējīgas invaliditātes politikas attīstībai. Pētījuma ietvaros ir veikta personu ar invaliditāti aptauja, lai noskaidrotu personu ar invaliditāti viedokli par sabiedrības attieksmi, vides pieejamību un līdz šim saņemtā atbalsta novērtējums un jomām, kurās būtu nepieciešami uzlabojumi. Lai raksturotu progresu, kas sasniegts pēdējo piecu gadu laikā, personu ar invaliditāti aptaujas rezultāti ir salīdzināti ar 2014. gadā tiesībsarga biroja uzdevumā veikto personu ar invaliditāti aptauju¹. Šīs aptaujas rezultāti ir sakārtoti sešās nodaļās. Pirmajā nodaļā ir aplūkoti vispārējie rezultāti par sabiedrības attieksmi pret personām ar invaliditāti tādā veidā, kā to redz mērķa grupa. Otrajā nodaļā ir apkopoti aptaujas dati, kas raksturo, kā pēdējos piecos gados ir mainījusies personu ar invaliditāti dzīves kvalitāte, aplūkojot iespējas realizēt savas tiesības, saņemt noteiktus pakalpojumus, līdzdalību sociālajā dzīvē u.tml. Turpmākajās nodaļās ir aplūkota situācija atkarībā no personas ar invaliditāti funkcionālo traucējumu veida, piemēram, trešajā nodaļā ir apskatītas situācijas izmaiņas personām ar kustību traucējumiem informācijas pieejamība un vides pieejamības kontekstā. Līdzīgi turpmākajās nodaļās ir secīgi aplūkots personu ar redzes traucējumiem, personu ar dzirdes traucējumiem un personu ar intelektuālās attīstības traucējumiem situācijas izmaiņas.

1. Sabiedrības attieksme pret personām ar invaliditāti

Kopumā vērtējot dažādu iedzīvotāju grupu vai pakalpojumu sniedzēju attieksmi pret personām ar invaliditāti (sk. 4.1. attēlu), redzams, ka tuvākie cilvēki – kaimiņi – un veselības aprūpes iestādes ir tās, kuru atbalstošo attieksmi personas ar invaliditāti izjūt visvairāk. Tā kopumā 38% personas ar invaliditāti vai viņu pārstāvji norāda, ka kaimiņu attieksme ir atbalstoša, un vēl 47% norāda, ka tā ir neitrāla. Kaimiņu attieksmes vērtējums, salīdzinot ar 2014. gadu, nav mainījies. Līdzīga stabila situācija ir veselības aprūpes iestāžu vērtējumā – 33% personas ar invaliditāti norāda, ka šo iestāžu attieksme ir atbalstoša, un 47% – neitrāla.

Sarīdējot iestādes un pakalpojumu sniedzējus pēc saņemtā vērtējuma, cik lielā mērā tie ir atbalstoši attieksmē pret personām ar invaliditāti, redzams, ka nākamā grupa ir banku darbinieki (27%, tomēr samērā liels ir arī “grūti atbildēt” atbilžu īpatsvars), pārdevēji veikalos (22%), publisko pasākumu organizatori (22%), valsts un pašvaldību iestādes (20%) un sabiedrisko transporta līdzekļu vadītāji vai konduktori (20%). Visu šo grupu vērtējumā redzams, ka neliela daļa personu ar invaliditāti ir saskārušās arī ar diskriminējošu attieksmi. Visretāk diskriminējošu attieksmi personas ar invaliditāti jutušas saskarsmē ar pārdevējiem veikalos un banku darbiniekiem. Salīdzinot ar 2014. gadu, redzams, ka šo sabiedrības un pakalpojumu sniedzēju grupu attieksmes vērtējums nav būtiski mainījies.

ZIŅA VIEGLAJĀ VALODĀ

▶ Atskaņot tekstu × Aizvērt viegli lasīt

Cilvēku ar invaliditāti aptaujas rezultāti

Labklājības ministrija aptaujāja cilvēkus ar invaliditāti.

Šie cilvēki atbildēja uz jautājumiem par savu dzīvi Latvijā.

Aptaujā noskaidroja cilvēku ar invaliditāti iesaistīšanos sabiedrības dzīvē. Tika jautāts par atbalstu no valsts. Par vides pieejamību cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Par personas ar invaliditāti problēmām.

Cilvēku ar invaliditāti atbildes salīdzināja ar 2014. gada aptauju.

Aptaujas rezultāti ir sakārtoti sešās nodaļās.

Pirmajā nodaļā ir rezultāti par sabiedrības attieksmi.

Otrajā nodaļā ir atbildes par cilvēku ar invaliditāti dzīves kvalitāti.

Trešajā nodaļā ir dati par cilvēkiem ar kustību traucējumiem.

Ceturtajā nodaļā ir dati par cilvēkiem, kam slikta redze.

Piektajā nodaļā ir dati par cilvēkiem, kas slikti dzird.

Sestajā nodaļā ir dati par cilvēkiem ar prāta attīstības traucējumiem.

Cilvēku ar invaliditāti aptaujas rezultāti ir pieejami

Parastais teksts tīmekļa vietnē

Kā izskatās teksts vieglā valodā

IETEIKUMS!!

Lai pārveidotu tekstu «**vieglā valodā**» var izmantot **Chat GPT**

Valoda un vizuālie tēli, kas mazina diskrimināciju un stereotipu veidošanos

Darba likums:

Darba sludinājums (darba devēja paziņojums par brīvajām darba vietām) nedrīkst attiekties tikai uz vīriešiem vai tikai uz sievietēm

Vispārīgās HP darbības (III)

Sociāli atbildīgs publiskais iepirkums

LATVIJAS SOCIĀLĀS
UZŅĒMĒJDARBĪBAS
ASOCIĀCIJA

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Vadlīnijas sociāli atbildīga
publiskā iepirkuma īstenošanai

- Projektā tiks īstenots **sociāli atbildīgs iepirkums, pērkot ētiski ražotus produktus** un pakalpojumus un izmantojot publiskās iepirkumu procedūras, lai radītu darbvietas, pienācīgus darba apstākļus, sekmētu sociālo un profesionālo iekļautību, nodrošinātu pieklūstamību pakalpojuma sniegšanas vietai/videi/objektam/pasākuma norises vietai, kā arī veicinātu labākus darba nosacījumus cilvēkiem ar funkcionēšanas ierobežojumiem un nelabvēlīgākā situācijā esošiem cilvēkiem
- Publiskās iepirkumu procedūras izmanto, lai radītu :
 - ✓ darba vietas
 - ✓ pienācīgus darba apstākļus
 - ✓ sekmētu sociālo un profesionālo iekļautību
 - ✓ nodrošinātu pieklūstamību pakalpojuma sniegšanas vietai / videi / objektam / pasākuma norises vietai
 - ✓ veicinātu labākus darba nosacījumus cilvēkiem ar invaliditāti un nelabvēlīgākā situācijā esošiem cilvēkiem
- ✓ **Ja publiskā iepirkuma nolikumā tiek integrētas vispārīgās un specifiskās HP darbības, tad iepirkums ir uzskatāms par sociāli atbildīgu iepirkumu**

<https://www.iub.gov.lv/lv/media/658/download>

HP rādītāji un atbilstošās HP specifiskās darbības

HP VINPI rādītājs

VINPI_12 (definēts MK noteikumos)

**Objektu, kuros ir nodrošināta
vides un informācijas
pieklūstamība, skaits**

Atbilstošās HP specifiskās darbības

- Plānojot būves dizainu, tiks ņemts vērā daudzveidības un iekļaušanas princips, balstoties uz cilvēku ar invaliditāti, t.sk. bērnu, vecāku ar maziem bērniem un senioru vajadzībām ne vien uz fizisku piekļūšanu būvei, bet arī uz specifiskām vajadzībām attiecībā uz būves noformējumu, lietojamību un funkciju
- Papildus būvnormatīvā LBN 200-21 noteiktajam, projekta ietvaros tiks īstenotas labās prakses darbības, kas īpaši veicina vides un informācijas pieklūstamību cilvēkiem ar funkcionēšanas ierobežojumiem (piemērus skatīt LM izstrādātajos materiālos par vides un informācijas pieklūstamības labās prakses un nepārdomātu risinājumu piemēriem)
- Lai ārtelpā būtu ērti un droši pārvietoties visiem, īpaši sievietēm un vecāka gadagājuma cilvēkiem, tiks ierīkots ārtelpas apgaismojums. Labs apgaismojums mazinās riskus vardarbībai, aizskaršanai/apdraudējumam

HP rādītāji un atbilstošās HP specifiskās darbības

HP VINPI rādītājs

VINPI_04 (definēts MK noteikumos)

Specifisku atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto personu skaits

Atbilstošā HP specifiskā darbība

- Tiks īstenotas **veselību veicinošas programmas un pasākumi** (t.sk. fiziskās aktivitātes, pasākumi par veselīga uztura nozīmi u.c.) senioriem un personām ar invaliditāti
- Tiks īstenoti **specifiski atbalsta pasākumi vecuma diskriminācijas risku mazināšanai**, īstenojot sociālās inovācijas senioriem aprūpes, izglītības, nodarbinātības jomās; dažādi kopienu pasākumi senioriem, mazinot viņu sociālo atstumtību **u.c.**

HP rādītāji un atbilstošās HP specifiskās darbības

HP VINPI rādītāji (papildus)

- **Konsultatīva rakstura pasākumu par būvētās vides, informācijas un tehnoloģiju un to risinājumu pieklūstamību personām ar dažādiem funkcionēšanas ierobežojumiem skaits (VINPI_18)**
- **Konsultatīva rakstura pasākumu ar ekspertiem nediskriminācijas jomā, tostarp par tiesiskajiem un praktiskajiem aspektiem, skaits (VINPI_01)**

Atbilstošās HP specifiskās darbības

- Tiks nodrošināti konsultatīva rakstura pasākumi par vides un informācijas, aprīkojuma, informācijas tehnoloģiju risinājumu **pieklūstamību** personām ar dažādiem funkcionēšanas ierobežojumiem (attiecīgi pievienojot dokumentus, piem. konsultāciju protokolus u.c.) (atbilstošais HP rādītājs VINPI_18)
- Tiks nodrošināti konsultatīva rakstura pasākumi darba devējiem par personu ar funkcionēšanas ierobežojumiem **nodarbinātības aspektiem** (atbilstošais rādītājs VINPI_01)

HP rādītāji un atbilstošās HP specifiskās darbības

HP VINPI rādītāji (papildus)

- **Specifiskus atbalsta pakalpojumus integrācijai izglītības un darba vidē saņēmušo personu ar invaliditāti un funkcionēšanas ierobežojumiem skaits (VINPI_08)**

Atbilstošās HP specifiskās darbības

- Tiks īstenoti specifiski atbalsta pasākumi personām ar funkcionēšanas ierobežojumiem, piemēram, asistenta, zīmju valodas tulka, mentora, atbalsta personas pakalpojums, specializētais transports, darba vai mācību vietas pielāgošana u.c.
(atbilstošais HP rādītājs – VINPI_08)

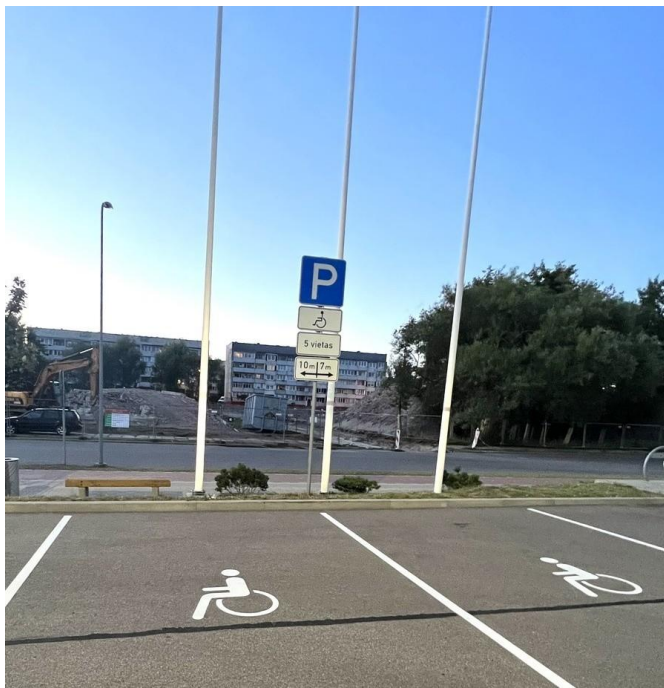
Papildus specifiskās HP darbības komunikācijas pasākumu ietvaros

- Tiks nodrošināta klātienēs pasākuma norises vietas vides un informācijas pieklūstamība cilvēkiem ar funkcionēšanas ierobežojumiem, nepieciešamības gadījumā nodrošinot tehnisko risinājumu nomu (piemēram, pārvietojamais panduss, pacēlājs, norādes, indukcijas cilpu noma u.c.) un par to tiks informēti pasākuma dalībnieki
- Tiks nodrošināta pasākuma satura pieklūstamība personām ar funkcionēšanas ierobežojumiem, izmantojot tulkošanu zīmju valodā, informāciju vieglajā valodā, subtitrēšanu, Braila druku, reāllaika transkripciju, raidījumu un pasākumu ierakstīšanu

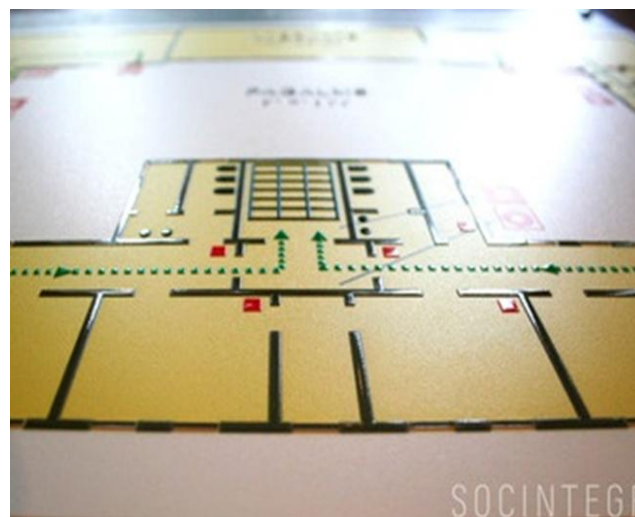
Citas prasības projekta iesniegumam

- norādīt projekta **budžeta izmaksu pozīcijas**, kuras veicina HP VINPI (ja attiecināms)
- projekta iesniegumā **identificēt galvenās problēmas**, kas skar mērķa grupu
- projekta iesniegumā paskaidrot, kā projektu vadībā un īstenošanā **tiks nodrošināta nediskriminācija**
- ir sniegta informācija (vai plānots to sniegt) par projekta vadības un īstenošanas personālu un mērķa grupu dalījuma pēc dzimuma u.c. pazīmes
- **Svarīgi par KPVIS:**
 - HP VINPI darbībām ir jāsniedz pamatojums
 - **MK noteikumos noteiktajiem HP VINPI rādītājiem** ir jāpiesaista specifiskās darbības
 - **Izvēloties papildus HP VINPI rādītājus**, tiem ir jāpiesaista specifiskās darbības
 - **Vispārīgām darbībām** HP VINPI rādītāji nav piesaistīti
 - **Izvēloties papildus HP VINPI specifiskās darbības** HP VINPI rādītājus var nepiesaistīt
 - Par visiem projektā izvēlētiem HP VINPI rādītājiem finansējuma saņēmējs **uzkrāj datus un atskaitās CFLA**

Labās prakses piemēri: pieklūstama vide

Labās prakses piemēri: pieklūstama vide

Labās prakses piemēri: pieklūstama vide

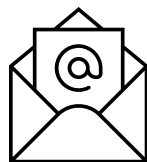

Labās prakses piemēri: pieklūstama vide

Paldies par uzmanību!

Inese Vilcāne Inese.Vilcane@lm.gov.lv

Tel. 206 882 76

Jelena Černiševa Jelena.Cerniseva@lm.gov.lv

Tel. 206 882 70